КСБ работи за подобряване на средата за възлагане на обществени поръчки в сферата на строителството

Димитър Копаров, директор на Дирекция „Организационна политика“ в КСБ

-

В ход е изпълнението на проект „Заедно за по-прозрачни обществени поръчки в строителния сектор”, изпълняван от Камарата на строителите в България (КСБ) и финансиран от Фондация „Америка за България”. Проектът е част от одобрените инициативи в конкурса на Фондацията „Добро управление на местно ниво” с фокус върху повишаване на отчетността в разходването на публични средства и увеличаване прозрачността в работата на институциите на областно и общинско ниво за създаване на благоприятна среда за развитие на частния сектор.

Към момента фокусът на дейностите по проекта е насочен към извършване на

мониторинг на обществени поръчки в строителството за идентифициране на причини за прекратяване и обжалване.

Екип от трима експерти от КСБ ще проследяват в целевите времеви периоди от началото на тази година обществени поръчки в строителството, за да идентифицират причини за прекратяване, изменение в тръжната процедура, обжалване. Експертите подробно ще проучат нормативната уредба в областта на обществените поръчки и ще структурират модел за набиране на необходимата информация. В резултат на дейностите ще се изготви актуална статистика и анализ на причините, довели до изменение и прекратяване на обществени поръчки и последващи действия.

Участието в обществени поръчки, възлагани от публичните власти, дава добри възможности за развитие на строителния бизнес. Когато частният сектор е свит или със затруднена разплащателна способност, държавните възложители могат да бъдат нови клиенти, които са винаги коректни платци.

Както показва анализът на обществените поръчки, изготвен от експерти от Камарата на строителите в България и отразен в нейния „Икономически отчет на строителния сектор“ - обявените обществени поръчки в отрасъл „Строителство” през 2020 година показват ръст от 14% на броя на обявените поръчки и спад на стойността им от 16,5%. През годината са били обявени

общо 2621 обществени поръчки в сферата на строителството с прогнозна стойност 5717 млн. лв.

Близо половината от тях са за сградно строителство. Единствено поръчките за строителство на ВиК инфраструктурата бележат ръст по брой и стойност. Спад се наблюдава в броя и стойността на поръчките за инженерна и енергийна инфраструктура.

Възложители на най-много обществени поръчки в строителството остават общините и министерствата.

През 2020 г. обаче има ръст от 105,7% при обявяването на поръчки от болници и учебни заведения. 57% от всички обявени обществени поръчки са проведени чрез процедура „Публично състезание“. Най-малък е делът на търговете по процедура „Договаряне без предварителна покана за участие“ (0,2%). Най-висок е броят на поръчките, при които критериите за определяне на най-изгодната оферта е съотношението цена - качество.

По отношение източниците на финансиране в строителството най-голям е делът на обявени обществени поръчки, финансирани от държавния бюджет (75,8%). 24,2% от тръжните процедури са финансирани по оперативните програми. Първенството се води от Програмата за развитие на селските райони, следвана от ОП „Региони в растеж“ и ОП „Околна среда“.

През 2020 г. са сключени 3403 договора в сектор „Строителство” на обща стойност 4605 млн. лв. Фирмите заемат 82,8% дял от общо сключените договори, а консорциумите – 17,2%. По отношение стойността на договорите обаче водещи са консорциумите с 55%. Най-много сключени договори за изпълнение на обществени поръчки в строителството имат средни строителни фирми.

На фона на цялата тази статистика е интересно да се отбележи, че за период по-малък от година (от 1.04.2020 г. до началото на март 2021 г.) от

общо 3315 обявления за строителство има 1737 прекратявания и 1470 промени.

Прекратяванията и промените са публикувани в този период, но може да се отнасят към по-стара поръчка. Що се касае до началото на 2021 г. – за първите два месеца (януари и февруари) са публикувани 485 нови обяви, а са регистрирани 123 прекратявания и 62 промени – отново прекратяванията и промените може да са публикувани в този период, но да се отнасят към по-стара поръчка.

В проучване на Българската търговско-промишлена палата сред бизнеса през 2018 г. се налага изводът, че

съмненията за корупционни практики при провеждането на обществени поръчки възпират фирмите въобще да участват

и да подават документи. Според проучването над 20% от българските компании никога не са участвали в обществени поръчки, малко над 20% от анкетираните са участвали в обществени поръчки и са ги печелили, а 40% от тях смятат, че има предварително набелязан за печеливш кандидат при избора за изпълнител на обществени поръчки. Причината за незаинтересованост от тяхна страна се дължи ред фактори: попълване на много и сложна документация, непосилни за МСП гаранции, липса на информация за поръчките, невъзможност за МСП да извърши целия обем на поръчката. Редно е да се проучи също дали промените в обявени обществени поръчки за строителство и прекратяванията не са индикатор именно за корупционни практики. Това е една от целите и задачите за изследване от страна на експертите по проекта на КСБ наред с други административни спънки, непосилни изисквания и неясноти в Закона за обществените поръчки, пред които са изправени строителните предприемачи в България.

Дял на обявените обществени поръчки по процедури на договаряне, 2020 г.

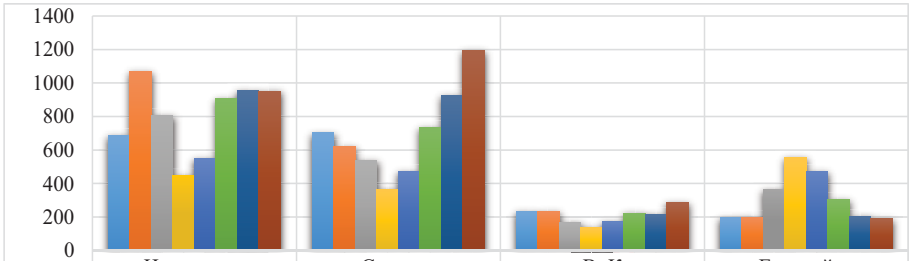

Сключени договори в сектор „Строителство” – възложители (2019 г. – 2020 г.)

ВЪЗЛОЖИТЕЛ	2019 г.		2020 г.	
	Брой	Стойност, млн. лв.	Брой	Стойност, млн. лв.
Общини	2 264	1 860	2 034	1 435
Комунален и обществен сектор	163	202	181	435
Болници и учебни заведения	193	95	249	128
Министерства и агенции	784	6 458	935	2 297
Други	3	31	4	310

Обявени обществени поръчки в сектор „Строителство” по вид строителство, бр. (2013 г. – 2020 г.)

По данни на АОП

	Инженерна инфраструктура	Сградно строителство	ВиК инфраструктура	Енергийна инфраструктура
2013	687	702	233	196
2014	1 069	619	234	199
2015	808	538	167	367
2016	450	364	137	554
2017	549	471	173	472
2018	910	735	224	303
2019	955	924	217	203
2020	952	1 194	285	190

Подкрепата за КСБ е осигурена от Фондация „Америка за България“. Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на Финансираната страна и не отразяват непременно виждания на Фондация „Америка за България“ или нейните партньори.